

Ilon kautta hyvinvointia ja terveyttä kaarinalaisille

Hyvinvointisuunnitelma 2017-2020

2018
2025

Kaarina

Johdanto

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ovat kuntajohtamisen työvälineitä. Ne toimivat kunnan strategiatyön, toiminnan ja talouden suunnittelun sekä poliittisen päätöksenteon yhtenä perustana. Käsissäsi oleva hyvinvointisuunnitelma on tarkoitettu kuluvalle valtuustokaudelle 2017-2020 ja se pohjautuu Kaarina-strategiaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuus rakentuu strategisten päämäärien "Viihtyisä, turvallinen ja toimiva lähiympäristö" ja "Hyvinvoinnin edistäminen ennakoivasti" alle. Strategiset päämäärät ovat hyvinvointisuunnitelman painopisteet ja painopisteiden alle on määritelty tavoitteet ja jokaiselle tavoitteelle toimenpiteet. Tavoitteita ja toimenpiteitä on työstetty hyvinvointityöryhmässä sekä myös yhdessä johtoryhmän kanssa kesän ja syksyn 2018 aikana.

Hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat pysyviä voimassa olevan strategian ajan eli tällä hetkellä vuosina 2018-2025. Suunnitelman tavoitteet ja niille määritellyt toimenpiteet vaihtelevat tarvittaessa vuosittain ja ne hyväksytään talousarvion kanssa samanaikaisesti. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden ei ole tarkoitus olla tyhjentävä esitys kaikesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä, jota kaupungissa päivittäin tehdään tai tullaan tekemään. Hyvinvointisuunnitelma on hyvinvointityöryhmän esitys niistä näkökulmista tai huomioista, joihin palvelualueiden työtä olisi hyvä suunnata, jotta kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu. Se on myös esitys merkittävistä, isommista tai kokonaan uusista hankkeista tai resursseista hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma tarkistetaan vuosittain koko valtuustokauden ajan. Hyvinvointikertomuksessa arvioidaan kaupunkilaisten hyvinvoinnin tilaa ja seurataan menneen vuoden tapahtumia hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta. Hyvinvointisuunnitelman toteutumista ensisijaisesti seurataan ja arvioidaan, sillä toimenpiteiden varsinaista vaikuttavuutta on erittäin vaikea mitata.

Kaarinan kaupungin hyvinvointityöryhmä perustettiin keväällä 2018 ja sen yhtenä tehtävä on hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman kokoaminen. Tämä hyvinvointisuunnitelma on työryhmän tuottama kokonaisuus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä tulevina vuosina. Työryhmään jäsenet ovat: hyvinvointikoordinaattori Hanna Inkeroinen (pj), työhyvinvointipäällikkö Pirkko Lehtonen, ympäristöbiologi Annemari Kari, maankäyttöinsinööri Tanja Hämäläinen, tekninen isännöitsijä Mirka Salonen, liikunnan suunnittelija Mia Kettunen, koulukuraattori Laura Kiviranta, varhaiskasvatuksen erityisopettaja Tiina Huhtala, nuorisopalvelujohtaja Esa Kanerva, vammaispalvelupäällikkö Liisa Kullanmäki, yksikön johtaja ikäihmisten palveluista Minna Nieminen ja johtava ylilääkäri Erkki Tuomaala.

Strateginen päämäärä: Viihtyisä, turvallinen ja toimiva lähiympäristö (painopiste 1)

Painopiste 1: Hyvä, toimiva ja terveellinen ympäristö sekä kaikkien toimijoiden huomioiminen ja osallistaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho / resurssit	Seuranta / arviointi / mittarit
Kokonaisvaltainen hyvinvointia ja terveyttä edistävä kaavoitus ja maankäytön suunnittelu	Hankitaan ja varataan toimivia ja monipuolisia maa-alueita ulkoiluun, puistoihin, lähimetsille, liikuntapaikoille ym. pidemmällekin aikavälille	Vastuutaho: kaavoitus- ja maaomaisuuden hallinta. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Esimerkiksi puistojen määrä ja laajuus, talousmetsien määrä ja laajuus - toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
	Kokemusasiantuntijoiden (esim. aktiivit arkiliikkujat) näkemysten hyödyntäminen kaavoituksessa ja erityisesti toteutuksen suunnittelussa (esim. asiakasraadit, asukasillat, kaavaillat)	Vastuutaho: kaavoitus- ja ympäristöpalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
	Koulujen saatto- ja jättöalueiden suunnittelu ja huomioiminen liikkumista ja turvallisuutta lisääväksi	Vastuutaho: Kaavoitus- ja ympäristöpalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
	Esteettömyyskartoitukset suunnittelussa ja rakentamisessa yhteistyössä	Vastuutaho: kaupunkikehityspalvelut ja tekniset palvelut.	Toteutuneet esteettömyyskartoitukset.

	rakennuttamisen, vammaisneuvoston ja vanhus- ja veteraanineuvoston kanssa	Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	
Keskeisten alueiden viihtyvyyden ylläpito ja parantaminen sekä turvallisuuden lisääminen	Asukkaiden aktivointi palautepalvelun käyttäjiksi markkinoinnilla sekä turvallisuuskävelyt	Vastuutaho: kaikki palvelualueet ja aluetyö. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Palautteiden määrä ja vastausaika. Toteutuneet turvallisuuskävelyt.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoinnin edistäminen ennakoivasti (painopisteet 2-6)

Painopiste 2: Monipuoliset ulkoilu-, liikunta- ja kulttuurimahdollisuudet

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho / resurssit	Seuranta / arviointi / mittarit
Laadukkaat ja turvalliset ulkoilu- ja liikunta-alueet kaikille ikäryhmille soveltuvina	Jatkuva ulkoilureittien ja luontopolkujen kunnossapito yhteistyössä yhdistysten kanssa.	Vastuutaho: ympäristönsuojelu ja liikunta- ja viherpalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Ulkoilureittien pituus ja laatu - sanallinen arvio.
	Esteettömyyden huomioiminen ulkoilureiteillä ja luontopoluilla.	Vastuutaho: ympäristönsuojelu ja liikunta- ja viherpalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Ulkoilureittien pituus ja laatu - sanallinen arvio.
	Lähiliikuntapaikkojen kunnossapito ja hyödyntäminen - esim. tiedotus, tempaukset	Vastuutaho: liikunta- ja viherpalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
Kulttuuriin ja taiteeseen osallistumisen mahdollisuus kaikille	Edellytysten luominen kaupunkilaisten omille kulttuuritapahtumille ja	Vastuutaho: kulttuuripalvelut ja aluetyö. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.

	muille tapahtumille - "Jokamiehen kulttuuriviikot"		
	Kulttuuripalveluiden tarjoaminen sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaille (esim. Lukulähettilä-toiminta ja sen vakiinnuttaminen, Kirjastokummi-toiminta)	Vastuutaho: kulttuuripalvelut ja sosiaali- ja terveyspalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatusohjelman päivittäminen	Vastuutaho: kulttuuripalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Kulttuurikasvatusohjelman valmistuminen ja tavoitteiden toteutumisen sanallinen arviointi.

Painopiste 3: Hyvinvointia tukevien mallien tunteminen ja oman roolin tunnistaminen niissä sekä omasta jaksamisesta huolehtiminen

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho / resurssit	Seuranta / arviointi / mittarit
Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman juurruttaminen koko varhaiskasvatukseen	Varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattorin työpanos päivähoidossa	Vastuutaho: sivistyspalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana (2-vuotinen hankerahoitus).	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.

<p>Liikkuva koulu -ohjelman Sykettä kouluihin! -hankkeen tavoitteena on sitoa liikunta yhä kiinteämmäksi osaksi koulujen arkea</p>	<p>Hankkeen toimenpiteet lukuvuonna 2018-2019</p>	<p>Vastuutaho: sivistyspalvelut, liikuntapalvelut ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikkö. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana (hankerahoitus lukuvuodeksi 2018-2019).</p>	<p>Hankkeen tavoitteiden toteutumisen sanallinen arviointi ja Move!-mittauksen tulokset.</p>
<p>Liikunnallisen elämäntavan edistäminen kaikissa ikäryhmissä</p>	<p>Edellytysten luominen kaupunkilaisten omille liikunnallisille tapahtumille - "Jokamiehen liikuntaviikot"</p>	<p>Vastuutaho: liikunta- ja viherpalvelut ja aluetyö. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.</p>	<p>Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.</p>

Painopiste 4: Toimiva järjestö- ja yritysysteistyö

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho / resurssit	Seuranta / arviointi / mittarit
<p>Myönteisyys järjestöyhteistyöhön</p>	<p>Järjestöyhteistyö eri palvelualueiden ja järjestöjen kesken</p>	<p>Vastuutaho: kaikki palvelualueet ja järjestöt. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.</p>	<p>Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.</p>

	Vapaaehtoistyön sähköisen alustan käyttöönotto kaupungissa yhteistyössä järjestöjen ja seurakunnan kanssa.	Vastuutaho: kaikki palvelualueet. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Sähköisen alustan käytön sanallinen arviointi ja toteutuneet vapaaehtoistyötunnit kaupungin palveluissa.
Järjestöyhteistyön suuntaaminen kumppanuuteen	Kumppanuussopimus MLL:n, sivistyspalveluiden, sosiaalipalveluiden, terveystalveluiden ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikön välille.	Vastuutahot: sivistyspalvelut, sosiaalipalvelut, terveystalvelut ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikkö. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneet asiakasmäärät MLL:n raportoimina.

Painopiste 5: Palvelutarpeiden kartoittaminen ja varhainen puuttuminen ongelmiin sekä ennaltaehkäisevien palveluiden kehittäminen

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho / resurssit	Seuranta / arviointi / mittarit
Elintapaohjauksen kehittäminen riskiryhmissä olevien löytämiseksi	Ravitsemusterapeutin rekrytointi terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikön (60 %) ja puhtaus- ja ravintopalveluiden (40 %) yhteistyönä.	Vastuutaho: terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikkö ja puhtaus- ja ravintopalvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Ravintopalveluiden toteuttaman ruokahuollon kehittämisen sanallinen arviointi sekä toteutuneet yksilöasiakkaiden vastaanotot. Puhtilan toteutuneiden elintapaohjausten ryhmien määrä (tavoite 2 ryhmää / vuosi, kesto 12 viikkoa).

	Puhtilan toiminnan kehittäminen ja jatkuminen	Vastuutaho: terveystalot, liikuntapalvelut ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikkö. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Puhtilan toteutuneiden elintapaohjausten ryhmien määrä (tavoite 2 ryhmää / vuosi, kesto 12 viikkoa).
	Uusi toimintakykyrajoitteisten (ikäihmiset, kaikenikäiset liikuntaesteiset) kuntosalin Kaarinan keskustaan - suunnittelu vuoden 2019 aikana	Vastuutaho: ikäihmisten palvelut, liikuntapalvelut ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikkö. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Suunnitelma kuntosalin toteuttamisesta ja talousarvioesitys valmistuu vuoden 2019 aikana.
Kaupunkilaisten hyvinvoinnin tilan kartoittaminen	Asukaskyselyn tai - tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen (esim. THL:n Finsote-tutkimuksen tilaaminen Kaarinaan, opinnäyteyhteistyö Turun yliopiston kanssa)	Vastuutaho: terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikkö. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Suunnitelma asukaskyselyn toteuttamisesta valmis.
Lähisuhdeväkivallan parempi tunnistaminen ja puheeksiotto	Luotsi-toimintamallin juurruttaminen ja käyttöönotto	Vastuutaho: Luotsi-ohjausryhmä. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen sekä stressin ja ahdistuksen vähentäminen	Varhaiskasvatuksen ja perhekeskuksen välisen yhteistyön lisääminen - perhekeskuksen työntekijän säännöllinen tapaamismahdollisuus	Vastuutaho: varhaiskasvatus ja perhekeskus. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Sanallinen arvio yhteistyökokemuksista ja kehittämisideoista.

	varhaiskasvatuksen yksiköissä		
	Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden kehittäminen Kaarinan ja lapsi- ja nuorisopsykiatrian kanssa yhteistyössä	Vastuutaho: neuvola, perhekeskus, kouluterveydenhuolto, oppilas- ja opiskeluterveydenhuolto. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Nuorten psykiatrisen erikoissairaanhoidon läheteiden määrä.
	Neuropsykiatristen ongelmien tunnistamisen, osaamisen ja hoidon parantaminen	Vastuutaho: Neuvola, perhekeskus, Nepsy-ohjausryhmä ja -työryhmä. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
Palvelutori Eerikki tarjoaa ikäihmisille ja heidän omaisilleen matalan kynnyksen palveluohjausta	Palvelutori Eerikin toimintamallin vahvistaminen ja toiminnasta viestiminen	Vastuutaho: ikäihmisten palvelujohtaja ja palveluohjaajat. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
	Palvelutorin osaksi kehitetään lähitorimallia ikäihmisten palvelupisteisiin eri puolille kaupunkia - suunnittelu vuonna 2019	Vastuutaho: Ikäihmisten palvelut. Resurssit: resurssit sisältyvät talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.

Painopiste 6: Palvelutarpeiden kartoittaminen ja varhainen puuttuminen ongelmiin sekä ennaltaehkäisevien palveluiden kehittäminen - ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö (Sateenkaarina)

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho / resurssit	Seuranta / arviointi / mittarit
Päihde- ja mielenterveyspalveluihin ohjautuvuuden parantaminen ja tiedon lisääminen Kaarinan päihdetilanteesta	Vuosina 2017-2018 laaditun Kaarinan kaupungin päihde- ja mielenterveyspalveluita kokoavan palvelukartan levittäminen kaupungin eri toimipisteisiin ja käytön juurruttaminen.	Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen toiminnan sanallinen arviointi.
	Toteutetaan kysely kaarinalaisille päihteidenkäyttäjille.	Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneen kyselyn tulokset.
	Päihdetilanteen kartoitus eri lähteistä ja siitä tiedottaminen tarvittaessa.	Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneet kartoitukset ja viestintä - sanallinen arviointi.
Ikäihmisten päihteiden ja (lääkkeiden-)väärinkäytön vähentäminen	Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n ja Kaarinan välinen kumppanuussopimus	Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneet asiakasmäärät Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n raportoimina.

<p>Ongelmapelaamiseen puuttuminen kaikissa ikäryhmissä</p>	<p>Kaarina pilotoi THL:n rahapeliongelman tunnistamiseen liittyvää työntekijöiden manuaalia.</p>	<p>Vastuutaho: pilottiin valikoitunut työntekijäryhmä ja Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.</p>	<p>Toteutuneen pilotin raportointi.</p>
	<p>Yhteistyössä Lounais-Suomen Aluehallintoviraston ja THL:n kanssa toteutetaan seminaari/koulutus rahapeliongelmien tunnistamisesta laajemmalle työntekijäryhmälle keväällä 2019.</p>	<p>Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.</p>	
	<p>Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n ja Kaarinan välinen kumppanuussopimus</p>	<p>Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.</p>	<p>Toteutuneet asiakasmäärät Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n raportoimina.</p>
<p>Oppilaiden lisääntyneen stressin ja ahdistuksen vähentäminen</p>	<p>Näkyvyys mielenterveysviikolla ympäri kaupunkia julistein ja tapahtumin.</p>	<p>Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.</p>	<p>Kouluterveyskyselyn indikaattorit 8. ja 9. luokan oppilailta sekä lukion 1. ja 2 vuoden opiskelijoilta: kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, %; Ollut huolissaan mielialastaan</p>

			viimeisen 12 kuukauden aikana, %.
Nuorten tupakoinnin ja nuuskan käytön vähentäminen	Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n ja Kaarinan välinen kumppanuussopimus	Vastuutaho: sivistyspalvelut, nuorisopalvelut ja Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.	Toteutuneet asiakasmäärät Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n raportoimina. Kouluterveyskyselyn indikaattorit 8. ja 9. luokan oppilailta sekä lukion 1. ja 2 vuoden opiskelijoilta: Tupakoi päivittäin, %; Nuuskaa päivittäin, %, Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, %; Raittius, %
	"Haluatko miljonääriksi" - päihdetietovisa yläkouluilla ehkäisevän päihdetyön viikolla.	Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.	Kouluterveyskyselyn indikaattorit: Tupakoi päivittäin, %; Nuuskaa päivittäin, %, Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, %; Raittius, %
	Näkyvyys ehkäisevän päihdetyön viikolla ympäri kaupunkia julistein ja tapahtumin.	Vastuutaho: Sateenkaarina. Resurssit: resurssit sisältyvät Sateenkaarinan talousarvioon valtuustokauden aikana.	Kouluterveyskyselyn indikaattorit: Tupakoi päivittäin, %; Nuuskaa päivittäin, %, Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, %; Raittius, %